

Hadsund Egn Museum

Rosendalsallé 8
9560 Hadsund
Telefon 98 574 388
Fax 96 520 515

E-mail: ila-kultur@aalborg.dk

Hadsund 6. januar 2009

Vokslev Samråd
Att. Leo Helmer, formand
Flintdalevej 5, Vokslev
9240 Nibe

Udtalelse om Huul Mølles kulturhistoriske værdier

Som kulturmiljø udgør Huul Mølle sammen med Klæstrup Mølle (Nibe trævarefabrik) og Vokslev Kalkgrav en unik helhed ved Binderup Å. Det nære naboskab med endnu en stadig eksisterende mølle, fortæller historien om den række af møller, der frem til 1900 var langs den vandrige å.

Typisk for en del himmerlandske vandmøller er, at de havde to mølledamme, så man har kunnet opstemme i den øverste dam, mens man brugte vandet i det nederste. Det var tidligere tilfældet ved Halkær Mølle, hvor man nu af hensyn til naturen har givet tilladelse til at sænke vandstanden i den øverste dam, så systemet ikke længere kan erkendes. Det var også tilfældet ved Hyldahl Mølle, som ikke længere er funktionsdygtig og ved møllen på Rosendal i Hadsund, hvor begge damme eksisterer, men møllen er væk. I Huul Mølle vil man efter oprensning af dammene og restaurering af møllen have en enestående chance for at demonstrere dette system i brug.

Aalborg Kommunes vandmiljøafdeling arbejder p.t. på et projekt for oprensning af mølledammene og etablering af et stryg, der tager udstrakt hensyn til de kulturhistoriske værdier, herunder fastholdelsen af det gamle system med de to mølledamme.

Som mølle betragtet har Huul Mølle særdeles høj fortællerværdi, idet man både bygningsarkæologisk og med hensyn til maskineriet kan følge dens udvikling gennem flere århundreder. Der er ikke mange spor af den middelalderlige mølle, men i møllen genfindes spor af udviklingen fra at være en typisk himmerlandsk renæssancemølle med underfaldshjul, der trak en enkelt kværn, til udbygningen med (det endnu eksisterende) stjernehjul i 1833, hvor også det eksisterende grynværk er installeret. I løbet af 1800-tallet blev man mere bevidst om betydningen af rensningen af kornet før formalingen, og i slutningen af 1800-årene er der da også anskaffet en triør med blæser fra firmaet "Københavns Møllestensfabrik, Ferd. Jensen" - en maskine, som der reklameredes meget med omkring år 1900, og som har stået i et utal af møller, men som der stort set ikke er bevaret eksempler på.

Da vandmøllerne blev udkonkurrerede af de store havnemøller omkring 1920'erne, udnyttede mange møllere deres opstemningsret til at producere strøm. Også Huul Mølle gennemgik denne udvikling, og såvel francisturbinen (funktionsdygtig) som generator, el-tavle med videre er bevaret. Møllen er således i stand til selv at formidle sin århundredelange historie.

Mølleværket trænger ligesom selve møllebygningen til en grundig restaurering, men i forhold til så mange andre møller, der er blevet restaureret i de seneste årtier, er der i Huul Mølle bevaret så meget af gangtøj og maskineri, at restaureringen vil kunne gennemføres med en usædvanlig høj grad af autensitet.

Mange af de maskiner og turbiner, der havde fundet plads i møllerne i begyndelsen af 1900-årene, er systematisk blevet smidt ud for at føre møllen tilbage til dens "oprindelige" form. Det betyder, at vi i dag ikke har ret mange eksempler på intakte mølleværker fra perioden 1890 til mølleriets totale afvikling omkring 1960! Et helt kapitel af mølleriets historie er ved at forsvinde, fordi man i misforstået iver har villet "føre møllerne tilbage". I Huul Mølle er det stadig muligt at fortælle også det sidste kapitel af vandmølleriets historie. Men hvis vore efterkommer skal have denne enestående chance for at lære mølleriets kulturhistorie at kende, skal en bevaringsindsats sættes i gang snarest.

Med venlig hilsen

Lise Andersen
Museumsinspektør, mag.art.